

بررسی عوامل و موانع تدریس اثر بخش در کلاس درس

مجتبی برزین گروسی^۱، حسن منصوری جوزانی^۲، فاطمه سعیدی مرام^۳

^۱-دانشگاه فرهنگیان/ پردیس شهید رجایی قزوین -orbitaltmrq@gmail.com

^۲-دانشگاه فرهنگیان/ پردیس شهید رجایی قزوین -hasanmsi73@gmail.com

^۳-دانشگاه فرهنگیان/ پردیس شهید باهنر همدان -saeidi.counselor@gmail.com

چکیده

یادگیری فرآیندی پیچیده است و متغیرهای بسیاری بر آن تأثیر می‌گذارد یکی از این عوامل که می‌تواند بر یادگیری تأثیر بسزایی داشته باشد مدیریت در کلاس درس می‌باشد. ما در این مقاله سعی می‌کنیم با روش مروری ترویجی این موضوع به انواع سبک های مدیریتی کلاس از جمله مقتدرانه، استبدادی، اقتدارگرایانه - مشاوره‌ای، آزادمنشانه، بی تفاوت تقسیم می‌شود. موضوع دیگری که بسیار حائز اهمیت است مقایسه روش های یاددهی سنتی و یاددهی نوین و فعال است که این امر موجب افزایش آگاهی معلمان می‌شود. از دیگر عوامل مختلفی که بر تدریس اثربخش اثر دارند عبارتند از: معلم خوب، دانش آموز، محتوا و محیط یادگیری که خود به دو بخش مدرسه و کلاس تقسیم می‌شود. برای آنکه بتوانیم محیط تدریس را اثربخش کنیم می‌بایست به عواملی چون: انگیزه دهی، ایجاد فضای ارتباطی موثر، ایجاد فضای آموزشی مثبت و استفاده فعال در زمان تدریس اشاره کرد و در آخر نیز به راهکارهای کاربردی تدریس اثربخش و همچنین مشکلات احتمالی تدریس در کلاس درس (موانع احتمالی در مدیریت کلاس) اشاره می‌شود. پس معلم بایستی با فاکتورهای گفته شده بتواند با مدیریت اثربخش آشنا شود تا فرایند یادگیری اثربخش را به طور کامل به سرانجام مطلوب برساند.

کلید واژه: مدیریت، تدریس، کلاس درس، دانش آموز

مقدمه :

پیشینه تحقیق : در طی بیست سال گذشته یک حرکت جهانی از سوی پژوهشگران و سیاستگذاران برای مطالعه عوامل موثر در کارآمد تر کردن نظام های آموزشی شروع شده است [۲]

اگر یک نظام آموزشی را شامل مجموعه برنامه ها، روش ها و مواد فراهم شده برای دستیابی به اهداف آموزشی بدانیم، کلاس درس تنها جایی است که تمام برنامه ریزی های آموزشی و درسی و دیگر تمهیدات منجر به ایجاد شرایط خاص می‌شود. که دانش آموزان تحت تأثیر این شرایط موفق به کسب دانش و مهارت یادگیری مورد نظر می‌گردد. [۵]

یادگیری فرایندی پیچیده است و متغیر های بسیاری بر آن تأثیر می‌گذارند، متغیر هایی که هر کدام بر دیگری اثر متقابل دارند یادگیری یادگیری فعالیت فردی نیست، فرایندی است که در متن کلاس درس، مدرسه، جامعه اتفاق می‌افتد، معلم به عنوان یکی از متغیر های کلاس، وظیفه دارد در نقش یک واسطه میان متغیر های بیرون از کلاس و دانش آموزان فرایند یادگیری در دانش آموزان را تسهیل کند [۱]، بنابراین معلم باید بتواند به عنوان شخصی که وظیفه انتقال اطلاعات و تعلیم و تربیت را بر عهده دارد، با فاکتور های مدیریت اثر بخش آشنا باشد تا فرایند یادگیری اثر بخش (تدریس اثر بخش) را به طور کامل به سرانجام مطلوب برساند.

در بررسی هدف و ضرورت اثربخشی به این نکته بسنده می‌کنیم که، با توجه به گسترش برنامه ها و مراکز آموزشی وزارت نیرو که مستلزم صرف منابع انسانی، مالی و مادی فراوانی است که تامین این منابع موجب حساسیت بیشتر مدیران و شرکت کنندگان در دوره ها نسبت به آموزش شده است بررسی میزان اثربخشی دوره ها و ارائه بازخورد اطلاعاتی به افراد پاسخی منطقی به این حساسیت ها است [۹]

۱-مدیریت در کلاس درس

مدیریت کلاس درس یکی از توانایی هایی است که معلمان برای تدریس اثر بخش نیاز دارند، مدیریت کلاس درس فرایندی است که معلم را بر آن می‌دارد که تصمیماتی از قبیل محل نشستن دانش آموزان، روش های تدریس مورد نیازش که باید متناسب با کلاس و موقعیتهای انتخاب کند، مواد مورد نیاز جهت استفاده در کلاس درس، روش هایش برای نگهداری و حفظ انگیزه دانش آموزانش، دست یابی به اهدافش بدون نیاز به بد رفتاری و ... را اخذ کند. البته زمینه دانشگاهی و گذشته علمی وی نیز اثر به سزایی دارد. [۳]

۱-۱- سبک های مدیریت در کلاس

امروزه با وجود ایجاد تغییرات عمیق در نظام آموزش و پرورش و تغییر در سیاست ها و برنامه ریزی های آموزشی، بعضی از معلمان در رویارویی با مسائل و مشکلات آموزشی فاقد توانایی های لازم و اساسی هستند و از روش های قدیم و مهارت های سنتی و انفرادی برای اداره کلاس خود استفاده